

KATARZYNA DŁUGOSZ*

„Aby wiedzieli, gdzie gniazdo nasze leży i skąd przodków
naszych *originem* mamy”
Genealogia Topolskich herbu Nałęcz
z ziemi sanockiej z XVII w.

“So that they would know where our nest is
and where our ancestors come from”
Genealogy of the Topolski family of the Nałęcz coat of arms
from the Sanok region from the 17th century

Streszczenie: Wiedza na temat własnego pochodzenia i koligacji rodzinnych była istotna dla przedstawicieli stanu szlacheckiego. To wyróżniało ich na tle pozostałych warstw społecznych, także definiowało ich jako grupę. Wywody genealogiczne szlachcic zamieszczał w księgach sądowych najczęściej po to, żeby udowodnić swoje szlachectwo.

* Kolegium Doktorskie Historii, Szkoła Doktorska Uniwersytetu Wrocławskiego, Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego, ul. Szewska 48, 50-120 Wrocław, katarzynadlugosz1711@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2081-9254.

W XVII-wiecznych księgach grodzkich sanockich rzadko można spotkać szlacheckie wywody genealogiczne. Wyjątkowym przykładem jest genealogia rodziny Topolskich. Artykuł stanowi analizę wywodu genealogicznego spisane go przez Sebastiana Topolskiego w 1646 r.

Abstract: Knowledge about one's own origin and family connections was important for noblemen. This distinguished them from other social strata and also defined them as a group. Noblemen usually included genealogical lineage in court registries to prove their nobility. In the 17th century city registry of the Sanok Land one can rarely find noble genealogical lineage. The genealogy of the Topolski family is an exceptional example. This article is an analysis of the genealogical lineage written by Sebastian Topolski in 1646.

Słowa kluczowe: ziemia sanocka, XVII w., Topolscy, herb, Nałęcz, genealogia, wywód genealogiczny

Keywords: Sanok Land, 17th century, Topolski family, coat of arms, the Nałęcz coat of arms, genealogy, genealogical lineage

Współcześnie badania genealogiczne cieszą się ogromną popularnością nie tylko wśród zawodowych historyków, ale także w gronie badaczy amatorów. W Polsce zachował się duży korpus materiałów źródłowych, które umożliwiają podjęcie takich badań – zarówno o charakterze świeckim (grodzkie i ziemskie księgi sądowe), jak i kościelnym (księgi metrykalne i wizytacyjne, akta biskupie)¹. Poszukiwacze genealogii najczęściej starają

¹ O wykorzystaniu ksiąg metrykalnych, akt biskupich i ksiąg wizytacyjnych w badaniach genealogicznych zob. P. Rachwał, *Staropolskie księgi metrykalne w archiwach parafialnych archidiecezji lubelskiej*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 2015, t. 63, z. 4; A. Hamryszczak, *Materiały do badań genealogicznych w zasobach Instytutu Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych KUL w Lublinie*, „Rocznik Lubelskiego Towarzystwa Genealogicznego” 2009, t. 1; S. Olczak, *Kancelarie kościelne w okresie staropolskim*, „Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne” 1995, t. 64; H. Wyczawski, *Przygotowanie do studiów w archiwach kościelnych*, Kalwaria Zebrzydowska 1989; S. Litak, *W sprawie publikowania i rejestracji akt wizytacyjnych kościołów i parafii*, „Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne” 1967, t. 14; L. Bieńkowski, *Organizacja Kościoła wschodniego w Polsce*, w: *Kościół w Polsce*, t. 2: *Wiek XVI–XVIII*, red. J. Kłoczowski, Kraków 1969; W. Kwiatkowska, *Kancelaria*

się odnaleźć informacje na temat pochodzenia swoich rodzin². Historycy zajmujący się czasami staropolskimi z kolei w głównej mierze podejmują badania genealogiczne dotyczące dynastii i rodzin szlacheckich, a także przedstawiciele mieszczaństwa³.

W epoce staropolskiej zainteresowanie szlachty własnym pochodzeniem było także duże. W szczególności XVII stulecie obfitowało w liczne pisma genealogiczno-heraldyczne. Pierwszym drukowanym herbarzem polskim była praca Marka Ambrożego z Nysy *Arma Regni Poloniae* z drugiej połowy XVI w. Zawierała jedynie nazwy i rysunki herbów ziemskich,

Ewangelickiego Kościoła Unijnego w Prusach Zachodnich w latach 1817–1920 i pozostałe po niej akta, Toruń 2006.

² Zob. m.in. J. Szygowski, *Historia rodziny Szygowskich herbu Trzaska*, Londyn 1979; M. Żółtowski, *Genealogia rodu Żółtowskich*, Łódź 1998; S. Werner, *Korzenie: sławni i bliscy z rodziny Wernerów oraz rodzin skoliąganych: Norblinów, Schuchów, Malczów, Fukierów, Meisnerów...*, Warszawa 2002; Ł. Lubicz-Łapiński, *Łapy i ich mieszkańcy: zaścianki Łapińskich w XV–XVIII wieku*, Białystok 2004; J. Białobrzeski, *Białobrzescy: genealogia*, [Konstancin–Jeziorna] 2014; G. Rychlik, *Praktykowanie genealogii: Pieniążkowie z Jedlińska XVIII–XIX w.*, Warszawa 2015; J. Urbański, *Śladami przodków: genealogia rodów Boruch i Urbański*, Radom 2016; K. Anysz z domu Sil, *Genealogia rodu Silów*, Warszawa 2016; J. Krogulska, M. L. Krogulski, *Genealogia rodziny Rylów od XVIII do XXI w.: potomkowie Jana Bogumiła Ryla (1786–1851)*, Tuchów 2011; eidem, *Genealogia rodziny Gargulskich: potomkowie Kazimierza Gargulskiego (1768–1858)*, Warszawa 2016; E. Bryl, M. Pawlikowski, *Saga o młynach i młynarzach z rodziny Brel, Strzałków* 2017; M. Mitrenga, *Genealogia świerklanieckiego rodu Mitrągów/Mitrengów*, Chorzów 2018.

³ Zob. m.in. W. Dworzaczek, *Genealogia*, Warszawa 1959; S. Mackiewicz, *Dom Radziwiłłów*, Warszawa 1990; P. Mysłakowski, *Materiały genealogiczne szlachty parafii Rypin 1675–1808*, Warszawa 1998; *Przyczynki do heraldyki i genealogii szlachty śląskiej*, z. 1–2, red. D. Woźnicki, Tarnowskie Góry 1998–1999; M. Pach, *Genealogia starożytnego domu Ichmościów Panów Złotnickich – źródło genealogiczne w dokumentach Andrzeja Złotnickiego z przelomu XVII i XVIII wieku*, „Genealogia. Studia i materiały historyczne” 2002, t. 14; P. Klint, *Wyrzyscy herbu Pałuka w XVI–XVIII wieku*, ibidem; M. Kałamajska-Saeed, *Genealogia przez obrazy: barokowa ikonografia rodu Sapiehów na tle staropolskich galerii portretowych*, Warszawa 2006; J. Pielas, *Siedemnastowieczne nagrobki w kościele parafialnym w Opocznie. Przyczynek do genealogii szlachty powiatu opoczyńskiego*, „Studia Kieleckie. Seria historyczna” 2010, t. 6; W. Czarnecki, *Szlachta ziemi chełmskiej do połowy XVI wieku*, Białystok 2012; S. Tylus Sac, *Materiały do genealogii szlachty wołyńskiej*, t. 1: A–D, Kolbuszowa 2013; M. Górny, *Potoccy herbu Pilawa w „Traktacie o familiach i koligacjach” Jana Stanisława Jabłonowskiego. Analiza pamięci genealogicznej magnata polskiego*, Wrocław 2018.

szlacheckich, kapituł, a także Królestwa Polskiego i Litwy. Jednym z najważniejszych heraldyków epoki był Bartosz Paprocki, autor *Herbów rycerstwa polskiego* z 1584 r. w Krakowie. Nie tylko oparł je na dziełach polskich kronikarzy, m.in. *Klejnotach Królestwa i rycerstwa polskiego* Jana Długosza, kronikach Wincentego Kadłubka, Macieja Miechowity i Marcina Kromera, ale także korzystał z dokumentacji i zapisków rodzinnych, dokumentów klasztornych, epitafiów nagrobnych oraz przekazów ustnych. Paprocki jako pierwszy połączył opisy herbów z genealogią szlacheckich rodzin. Był również autorem *Gniazda cnoty* z 1578 r. (uznawanego za pierwowzór wyżej wspomnianych *Herbów rycerstwa polskiego*) oraz *Panoszy* z 1575 r., która stanowiła opis rodzin szlacheckich z Rusi i Podola. Obok niego należy wymienić również prace Szymona Okolskiego *Orbis Polonus* i Wojciecha Wijuka Kojalowicza. Dzieło Okolskiego nie jest jednak uznawane za wiarygodne źródło informacji. Kojalowicza uznaje się z kolei za jednego z najbardziej wiarygodnych heraldyków epoki. Wśród jego prac należy wymienić m.in. te dotyczące Radziwiłłów, Chodkiewiczów i herbarz szlachty litewskiej⁴.

Warto zadać pytanie, dlaczego szlachta interesowała się genealogią. Wyróżniało to przedstawicieli stanu szlacheckiego na tle pozostałych warstw społecznych. Znajomość pokrewieństwa i powiązań rodzinnych była bardzo istotna dla szlachty. Polski szlachcic wspominał swoich przodków i ich koligacje niemal przy każdej możliwej okazji, m.in. w mowach weselnych i oracjach pogrzebowych. Wiedzę genealogiczną można także odnaleźć w sprawach o tzw. naganę szlachectwa, gdy oskarżony szlachcic musiał udowodnić swoje szlacheckie pochodzenie. Jednocześnie znajomość genealogii dawała szlachcie możliwość dziedziczenia po bliższych i dalszych

⁴ I. M. Dacka, „Korona polska” Kasprowa Niesieckiego. *Pomnik staropolskiego piśmiennictwa heraldycznego*, Warszawa 2004, s. 20–27. Obok wspomnianych prac można wymienić również liczne drobniejsze prace heraldyczne, m.in. *Wizerunek wiecznej sławy Sauromatów* z 1614 r. Wawrzyńca Chlebowskiego (Chlebowski był plagiatorem, jedynie przekształcał lub po prostu przepisywał informacje z dzieł innych autorów), *Artes Dobromilienses* z 1613 r. Jana Lwa Herburta (prawdziwym autorem był jego ojciec, Jan Szczęsny), *Summarysz Klejnotów* z 1621 r. Stanisława Giermańskiego czy *Poczet możnego rycerstwa polskiego* Jana Karola Dachnowskiego.

krewnych, a wykazanie się wiedzą o pokrewieństwie mogło potwierdzić prawo do własności⁵.

Ziemia sanocka oraz jej szlacheccy przedstawiciele nie doczekały się wielu licznych poważnych analiz naukowych⁶. Bazą źródłową do badań nad ziemią sanocką i lokalną szlachtą są wpisy do tamtejszych ksiąg grodzkich. Wpisy do szlacheckich ksiąg sądowych nie tylko dają pojęcie na temat funkcjonowania sądownictwa okresu staropolskiego, ale także informują o obyczajach i mentalności ówczesnego społeczeństwa. Umożliwiają badania stanu posiadania lokalnej szlachty, zarówno majątku ruchomego, jak i nieruchomości. I co istotne w kontekście tego artykułu, przekazują także wiadomości o szlacheckiej genealogii.

W księgach grodzkich sanockich XVII w. rzadko można spotkać szlacheckie wywody genealogiczne. Wyjątkowym przykładem jest genealogia rodziny Topolskich autorstwa Sebastiana z Nieśmierza Topolskiego, syna

⁵ Cz. Malewski, *Rodziny szlacheckie na Litwie w XIX wieku. Powiat lidzki, oszmiański i wieleński*, Warszawa 2016, s. 7; P. Klint, *Samozwaniec w krajeńskim dworze. Przyczynki do dziejów Sławianowickich herbu Koźle Rogi*, „Genealogia. Studia i materiały historyczne” 2003, t. 15, s. 63; W. Nowosad, *Nagana szlachectwa jako czynnik archiwotwórczy na przykładzie archiwum rodziny Kruszyńskich z Nawry*, w: *Archiwa – kancelarie – zbiory*, t. 2, red. W. Chorążyczewski, R. Degen, K. Syta, Toruń 2008, s. 193; J. Kuchta, *Staropolskie mowy weselne*, „Studia Historica” 2005, t. 4, s. 45; M. Skwara, *Polskie drukowane oracje pogrzebowe XVII wieku. Bibliografia*, Gdańsk 2009, s. 78.

⁶ Książki i artykuły autorstwa przede wszystkim lokalnych historyków to głównie monografie poszczególnych miejscowości i rodzin szlacheckich. Ważna, dotycząca zwyczajów szlacheckich jest także praca Władysława Łozińskiego. Istotne są również wydawnictwa źródłowe czy rejestr staropolskich urzędników sanockich, zob. A. Fastnacht, *Osadnictwo ziemi sanockiej w latach 1340–1650*, Wrocław 1962; Ł. Bajda, *Balowie. Z bieszczadzskich lasów na salony Krakowa i Lwowa*, Rzeszów 2011; idem, *Szlachta w Bieszczadach i na Pogórzcu: czasy saskie i stanisławowskie*, Krosno 2017; idem, *Baligród. Historia bieszczadzkiego miasteczka*, Krosno 2018; W. Łoziński, *Prawem i lewem. Obyczaje na Czerwonej Rusi w pierwszej połowie XVII wieku*, Warszawa 2005; *Urzednicy województwa ruskiego XIV–XVIII wieku. Spisy*, red. A. Gąsiorowski, oprac. K. Przyboś, Wrocław 1987; *Rejestr poborowy ziemi sanockiej z 1640 roku*, wyd. Z. Budzyński, K. Przyboś, Rzeszów–Przemysł 1998; *Rejestr poborowy ziemi sanockiej z 1655 roku*, wyd. Z. Budzyński, K. Przyboś, Rzeszów–Przemysł 1998.

Andrzeja i Katarzyny Mroczkówny⁷. Dokument powstał w 1646 r. we wsi Niewistka pod Brzozowem w ziemi sanockiej. Wspomniana Niewistka oraz sąsiedni Obarzym były w czasowym posiadaniu Andrzeja Topolskiego, ojca Sebastiana, a rzeczywiście pozostawały własnością Mikołaja Pagowskiego.

Topolski rodzinną genealogię zaczął od łacińskiego zwrotu: „Soli Deo laus honor et gloria Beatissimaeque Deiparae semper Virgini Mariae perpetuus jubilus”, wysławiającego Boga i Marię Pannę. Miało to podobny cel co inwokacje dewocyjne w testamentach, kiedy testator wyznawał wiarę. Dzięki nim dokumenty nabierały wzniosłego, duchowego charakteru⁸. Jednak wywody genealogiczne umieszczane w księgach sądowych nie miały ustalonego formularza i przybierały dość różne formy. W księgach grodzkich halickich można znaleźć wywód szlachectwa Drohomireckich z 1618 r., którzy zostali naganieni. Dokument jest dowodem ich szlacheckiego pochodzenia. Podobnie w przypadku Berezowskich, którzy podali swoją genealogię do tych samych ksiąg w 1686 r. W księgach grodzkich sanockich z 1695 r. można odnaleźć także wpis Dobrzańskich udowadniający szlachectwo ich rodziny, jednocześnie pokazujący ich koligacje z Brylińskimi⁹.

⁷ Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Ukrainy we Lwowie (dalej: CPAHL), fond 15, opis 2, sprawa 4 (fascykuł z księgi grodzkiej sanockiej seria relacje z 1681 r.), s. 461–466. Nieliczne informacje dotyczące rodziny Topolskich znajdują się w innych księgach grodzkich sanockich, które zostały objęte kwerendą źródłową. Akta metrykalne przechowywane w Archiwum Archidiecezjalnym w Przemyślu nie zostały objęte kwerendą z powodu braku możliwości dostępu do materiałów źródłowych.

⁸ B. Popiołek, *Woli mojej ostatniej testament ten... Testamenty staropolskie jako źródło do historii mentalności XVII i XVIII wieku*, Kraków 2009, s. 34. Zachowały się testamenty młodszych braci Sebastiana Topolskiego: Stanisława Topolskiego z 14 września 1655 r. (CPAHL, fond 15, opis 1, sprawa 171 [księga grodzka sanocka seria relacje z 1659 r.], s. 53–55) i Szczęsnego Topolskiego z 23 lipca 1674 r. (CPAHL, fond 15, opis 1, sprawa 188 [księga grodzka sanocka seria relacje z 1676 r.], s. 252–253). Testament Stanisława nie zawiera żadnej inwokacji dewocyjnej. Testament Szczęsnego zaczyna się z kolei formułą: „W imię Trójcy Przena(j)świętszej Ojca, Syna i Ducha Świętego”.

⁹ Zob. wywód szlachectwa Drohomireckich z 1618 r. (CPAHL, fond 5, opis 1, sprawa 118 [księga grodzka halicka seria relacje z lat 1617–1618], s. 287–290), genealogię Berezowskich z 1686 r. (CPAHL, fond 5, opis 1, sprawa 188 [księga grodzka halicka seria relacje z 1687 r.], s. 282–283), genealogię Dobrzańskich z 1695 r. (CPAHL, fond 15, opis 1, sprawa 200 [księga grodzka sanocka seria relacje z 1695 r.], s. 516–533).

Głównym celem spisania rodzinnej genealogii przez Topolskiego było upamiętnienie dziejów i pochodzenie rodu. Jednocześnie autor podkreśla, że jego intencją jest ukrócenie jakichś zniewag, a nie tylko prezentacja wyższości swojej rodziny. Być może został naganiony i ten zapis ma stanowić dowód jego szlachectwa¹⁰: „Nie czynię to dla wyniosłości domu ani pompy świata tego, ale dla zatamowania zawziętości ludzkiej i potępienia ostrych, uszczypliwych języków, które się zwykły targać na honor bliźnich swoich etc.”.

Następnie Topolski przechodzi do właściwego wywodu genealogicznego. Jak pisze, Topolscy nie pochodzili z ziemi sanockiej, ale z powiatu łączyckiego i „ziemi średzkiej”. Trudno jednak ustalić, jaki obszar czy jednostkę administracyjną miał na myśli, informując o pochodzeniu rodziny z „ziemi średzkiej”. Jej członkowie wywodzili się z rodziny Nieśmierskich, a Topolskimi nazwali się od wsi Topola w powiecie łączyckim, którą jeden z Nieśmierskich otrzymał w ramach podziału majątku ziemskiego między trzech braci. Brat, który objął Nieśmierz (obecnie Leśmierz), kontynuował linię Nieśmierskich, osiadł w województwie kaliskim. Trzeci z braci dostał w ziemi sieradzkiej wieś Królewski Most i jego potomkowie zaczęli pisać się Królewskimi, choć w źródłach nie można odnaleźć przedstawicieli tej linii.

Nieśmiercy, jak notuje autor genealogii, byli właścicielami Nieśmierza już w czasach Kazimierza Wielkiego. W ten sposób Topolski informuje o ciągłości swojej rodziny na przestrzeni 300 lat: „przodek nasz wyszedł jeszcze za Wielkiego Kazimierza syna Łokietkowego *ab anno* 1334 z Nieśmierza, bośmy my właśnie z przodków naszych naddziadów pradziadów i dziadów Nieśmiercy”. Jednak autor nie wymienia żadnej osoby z imienia i przezwiska, która żyła w tamtych czasach. Zapewne ta informacja pochodziła z przekazu ustnego. Następne informacje dotyczące historii rodziny Topolskich dotyczą już XVI w. Tak duża różnica w czasie między jedną

¹⁰ W. Nekanda Trepka, *Liber generationus plebanorum („Liber chamorum”)*, cz. 1, wyd. W. Dworzaczek, J. Bartyś, Z. Kuchowicz, red. W. Dworzaczek, Wrocław 1963, s. 569. Trepka wymienia jednego Topolskiego, konkretnie chłopca Szczepana Topolskiego, pochodzącego z Podola („udawał się z Podola”), który w 1638 r. zabił Melchra Talarowskiego, sługę Anny z Branickich (zm. 1639), wdowy po kasztelanie wojnickim Sebastianie Lubomirskim, w bramie grodzkiej w Krakowie wieczorem we wtorek wielkanocny. Został złapany i uwięziony na krakowskim zamku.

a drugą wiadomością wynika najprawdopodobniej z tego, że autor nie miał żadnej wiedzy na temat swoich przodków sprzed XVI stulecia.

Pierwszą wzmianką Topolskiego potwierdzoną źródłowo jest wspomnienie jednego z Nieśmierskich w czasach króla Stefana Batorego. Miał on piastować urząd kasztelana kaliskiego. Topolski jako źródło tej wiedzy podaje prace Marcina Kromera, Marcina Bielskiego i Bartosza Paprockiego, nie wymieniając jednak tytułów ich dzieł¹¹. W herbarzu Kaspra Niesieckiego można znaleźć krótki passus na temat Nieśmierskich. Według niego posługiwali się oni herbem Jastrzębiec i pochodzili z województwa łęczyckiego. Ponadto Niesiecki cytuje fragment pracy *Gniazdo cnoty, zkąd herby Rycerstwa Polskiego swój początek mają* Bartosza Paprockiego o jednym z członków rodziny Nieśmierskich: „że był kasztelanem kaliskim, człowiek wielkich do podziwienia sił”¹². W *Gnieździe cnoty* nie ma jednak takiej informacji, napisano jedynie, że rodzina Nieśmierskich pochodziła z województwa kaliskiego¹³. Paprocki w *Herbach rycerstwa polskiego* wywiódł z kolei Nieśmierskich z województwa łęczyckiego, a jeden z ich przodków o imieniu Jan w przemyskiej ziemi był kasztelanem kaliskim: „Jan w przemyskiej ziemi był przodek ich kasztelanem kaliskim wielkiej siły”¹⁴.

Natomiast ani w *Kronice polskiej* Marcina Bielskiego, ani w pracy *Polska, czyli o położeniu, obyczajach, urządach Rzeczypospolitej Królestwa Polskiego* Marcina Kromera nie ma informacji o żadnym Nieśmierskim na urzędzie kasztelana kaliskiego¹⁵. Możliwe, że Sebastian Topolski miał na myśli to, że Nieśmierski był kasztelanem kaliskim, ale nie w czasach Stefana Batorego, tylko za panowania Kazimierza Wielkiego. Za panowania Stefana Batorego

¹¹ Zastanawiające jest to, w jaki sposób Topolski doszedł do tych informacji, czy był w posiadaniu prac tych autorów.

¹² K. Niesiecki, *Herbarz polski*, t. 6, wyd. J. Nepomucen Bobrowicz, Lipsk 1841, s. 559.

¹³ B. Paprocki, *Gniazdo cnoty, zkąd herby Rycerstwa Polskiego swój początek mają*, Kraków 1578, s. 41.

¹⁴ Idem, *Herby rycerstwa polskiego*, Kraków 1584, s. 129.

¹⁵ Zob. M. Bielski, *Kronika polska*, Kraków 1597; M. Kromer, *O sprawach, dziejach i wszystkich innych potocznościach koronnych polskich*, [s.l.] 1611; *Polska, czyli o położeniu, obyczajach, urządach Rzeczypospolitej Królestwa Polskiego przez Marcina Kromera, koadiutora i nominata – biskupa warmińskiego, ksiąg dwie*, tłum. W. Syrokomla, Wilno 1853.

kasztelanem kaliskim był Jan Konarski z Kobylina (1572–1599), zmarły w 1599 r.¹⁶ W spisach urzędników wielkopolskich XII–XV w. także jednak nie znajdujemy potwierdzenia, że Nieśmierski piastował urząd kasztelana kaliskiego¹⁷, podobnie jak i tego, że członek rodziny Nieśmierski sprawował jakkolwiek urząd na terenie Wielkopolski w innym okresie¹⁸.

Dokładną, pewną wiedzę o swoich przodkach autor prezentuje dopiero w przypadku swojego dziada, Wojciecha Topolskiego herbu Nałęcz. Według analizowanej genealogii pochodził on z województwa łęczyckiego, a jego metryka urodzenia znajdowała się we wsi Piątek lub Środa – zapewne dlatego autor pisze o pochodzeniu rodziny z „ziemi średzkiej”. Według Topolskiego matką jego dziada była Anna z Bykowskich, szlachcianka z województwa sieradzkiego i siostra wojewody sieradzkiego Kazimierza Bykowskiego. Ten z kolei – według genealogii – miał trzech synów. Autor dokumentu nie wymienia jednak ich imion, ale jedynie urzędy, które piastowali – najstarszy z nich był starostą przedeckim, kolejny – chorążym gostyńskim (gostynińskim), a ostatni – starostą zakroczymskim. Weryfikując zapis Topolskiego, warto zaznaczyć, że to nie Kazimierz, ale Stanisław z Kossowa Bykowski herbu Gryf był wojewodą sieradzkim w latach 1611–1624¹⁹. *Polski słownik biograficzny* podaje, że miał 11 synów i pięć córek.

¹⁶ *Urzędnicy wielkopolscy XVI–XVIII wieku. Spisy*, oprac. A. Bieniaszewski, Wrocław 1987, s. 53.

¹⁷ Zob. *Urzędnicy wielkopolscy XII–XV wieku. Spisy*, oprac. M. Bielińska, A. Gąsiorowski, J. Łojko, red. A. Gąsiorowski, Wrocław 1985.

¹⁸ Żaden Nieśmierski nie piastował także urzędu w województwach łęczyckim i sieradzkim w XVI–XVIII w., zob. *Urzędnicy województwa łęczyckiego i sieradzkiego XVI–XVIII wieku. Spisy*, oprac. E. Opaliński, H. Żerek Kleszcz, red. A. Gąsiorowski, Kórnik 1993.

¹⁹ Stanisław Jaksa z Kossowa Bykowski herbu Gryf (1540–1624), syn Baltazara, kasztelan konarski łęczycki (1582–1594), starosta sieradzki (1588–1606), kasztelan łęczycki (1595–1611), wojewoda sieradzki (1611–1624). Dwukrotnie żonaty: z Petronelą z Małachowskich i z Barbarą z Ciświckich. Studiował na Uniwersytecie Krakowskim. Na sejmie elekcyjnym w 1587 r. opowiadał się za elekcją królewicza Zygmunta lub „Piasta”. Stał na czele oddziału, wystawionego własnym kosztem, w bitwie pod Byczyną (1588). Był gorliwym katolikiem. Przebudował swój rodowy zamek w Bykach, zmieniając jego pierwotny gotycki styl na renesansowy. Ufundował kaplice przy kościele dominikanów w Piotrkowie. Zmarł w wieku 84 lat, [red.], *Bykowski Jaksa Stanisław*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 3, red. W. Konopczyński, Kraków 1937, s. 165–166; K. Niesiecki, *Herbarz polski*,

Kiedy porównuje się informacje dotyczące dzieci Stanisława Bykowskiego z herbarzy Kaspra Niesieckiego, Adama Bonieckiego, Seweryna Uruskiego oraz Teodora Żychlińskiego, widać wyraźne różnice w tych przekazach. Według Niesieckiego Stanisław Bykowski miał pięciu synów i jedną córkę. Najstarszy Adrian (zm. 1617) był jezuitą i zarządzał toruńskim kolegium. Następny, Baltazar, zginął w trakcie wyprawy na Moskwę. Kolejny, Jan, był dworzaninem królewskim, a także starostą sieradzkim oraz warskim²⁰. Czwarty syn, Piotr, był kasztelanem konarskim sieradzkim²¹, a ostatni, Przemysław, piastował urzędy starosty przedeckiego i kasztelana sieradzkiego²².

t. 2, Lipsk 1839, s. 376; *Teki Dworzaczka. Materiały historyczno-genealogiczne do dziejów szlachty wielkopolskiej XV–XX w.*, wyd. Biblioteka Kórnicka PAN, Kórnik–Poznań 1997, Grodzkie i ziemskie, Konin nr 6536, 6543 (zapisy z 1614 r.); T. Żychliński, *Złota księga szlachty polskiej*, R. 13, Poznań 1891, s. 65, 161.

²⁰ Jan Jaksa Bykowski (zm. 1633), syn wojewody sieradzkiego Stanisława i Petroneli z Małachowskich, starosta sieradzki (1606–1632) i warski (1626), według *Polskiego słownika biograficznego* w 1616 r. mianowany kasztelanem konarskim sieradzkim, czego nie potwierdza spis urzędników sieradzkich z XVI–XVIII w. (*Urzędnicy województw łęczyckiego i sieradzkiego...*, s. 146, wspominają, że w latach 1603–1619 urząd kasztelana konarskiego sieradzkiego piastował Piotr Bykowski). Kilkakrotnie powoływany na posła na sejm, a w 1620 r. wybrany na marszałka Trybunału Koronnego, zob. *Bykowski Jaksa Jan*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 3, s. 163; K. Niesiecki, *Herbarz...*, t. 2, s. 376–377.

²¹ Piotr z Byków Bykowski (zm. 1619/1620) – według spisu urzędników sieradzkich XVI–XVIII w. kasztelan konarski sieradzki w latach 1603–1619, zmarł 25 listopada 1620 r. *Polski słownik biograficzny* częściowo potwierdza te informacje, podając, że Piotr Bykowski, młodszy brat wojewody sieradzkiego Stanisława, piastował ten urząd od 1602 r. i zmarł 15 listopada 1633 r. Zgodnie z *Herbarzem polskim* Niesieckiego syn wojewody sieradzkiego Stanisława Bykowskiego, kasztelan konarski sieradzki. Zmarł w 1633 r., a jego żona wystawiła mu nagrobek w Piotrkowie. *Herbarz polski* Adama Bonieckiego podaje dwóch Bykowskich o imieniu Piotr: kasztelana konarskiego sieradzkiego i brata Stanisława Bykowskiego i drugiego, nie określając jego koligacji rodzinnych. Możliwe, że tożsamy z Janem Jaksą Bykowskim (zm. 1633), synem wojewody sieradzkiego Stanisława i Petroneli z Małachowskich, starostą sieradzkim i warskim oraz kasztelanem konarskim sieradzkim, zob. A. Boniecki, *Herbarz polski*, t. 2: *Bonieccy h. Bończa–Chmielińscy*, Warszawa 1900, s. 277; S. Uruski, *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, t. 2, Warszawa 1905, s. 106; K. Niesiecki, *Herbarz...*, t. 2, s. 377.

²² Przemysław Bykowski herbu Gryf (zm. 1649), syn wojewody sieradzkiego Stanisława Bykowskiego. W 1637 r. został starostą przedeckim, uzyskał także starostwo kłodawskie. Rok później został mianowany chorążym sieradzkim. Od 1645 r. piastował urząd

Jedyna córka wojewody sieradzkiego, Stanisława, wyszła za mąż za pisarza ziemskiego łęczyckiego Jana Karśnickiego herbu Odrowąż.

Ponadto Niesiecki podaje, że żoną królewskiego dworzanina Jana Bykowskiego była wojewodzianka rawska Marianna z Grudzińskich, z którą miał na pewno trzech synów: chorążego sieradzkiego Aleksandra, chorążego gostyńskiego (gostynińskiego) Marcjana i chorążego bydgoskiego Mateusza. Prawdopodobnie mogli mieć także czwartego syna, Przemysława, starostę sieradzkiego (1648) – jednak wiadomo, że w latach 1633–1661 urząd starosty sieradzkiego piastował Jan Wężyk²³. Kasztelan konarski sieradzki Piotr z Byków Bykowski był z kolei żonaty z Barbarą z Brzozy z Brzeskich, a ich syn sprawował urzędy starosty przedeckiego i kłodawskiego.

Nieco odmienny i dużo większy zestaw informacji prezentuje Adam Boniecki. W swoim herbarzu informuje, że Stanisław Bykowski miał wyłącznie pięciu synów. Wśród nich nie wymienia wcześniej wspomnianego najstarszego Adriana. Według Bonieckiego chorąży sieradzki Aleksander i chorąży gostyński (gostyniński) Marcjan Bykowscy byli braćmi, a nie synami królewskiego dworzanina oraz starosty sieradzkiego i wartskiego Jana Bykowskiego.

Żoną Aleksandra była Marianna z Walewskich, z którą miał syna Mikołaja, starostę zakroczymskiego (1654), później kasztelana podolskiego (1688). Jan Bykowski był z kolei żonaty dwukrotnie: najpierw ze wspomnianą Marianną z Grudzińskich, następnie z Eufrozyną z Konięcpolskich. Jednak nie pozostawił po sobie żadnego potomstwa. Przemysława, ostatniego syna Stanisława Bykowskiego, odnotowuje jako starostę przedeckiego (1637), chorążego sieradzkiego (1638) i kasztelana sieradzkiego (1648), a także męża Zofii z Lipskich. Miał z nią trzech synów: sekretarza królewskiego i kanonika gnieźnieńskiego Aleksandra, podczaszego sieradzkiego

kasztelana łęczyckiego, a od 1646 sieradzkiego. W 1648 r. podpisał elekcję króla Jana Kazimierza, zob. *Urzednicy kujawscy i dobrzyńscy XVI–XVIII wieku. Spisy*, oprac. K. Mikulski, W. Stanek, przy współpr. Z. Górskiego i R. Kabacińskiego, red. A. Gąsiorowski, Kórnik 1990, s. 153; W. Czapliński, *Przemysław Bykowski h. Gryf*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 3, s. 165; K. Niesiecki, *Herbarz...*, t. 2, s. 377; A. Boniecki, *Herbarz...*, t. 2, s. 277; S. Uruski, *Rodzina. Herbarz...*, t. 2, s. 106.

²³ *Urzednicy województw łęczyckiego i sieradzkiego...*, s. 171.

Przemysława i wojewodę inowrocławskiego (1688) oraz starostę przeddeckiego i kłodawskiego Stanisława²⁴. Boniecki wylicza dwóch Bykowskich imieniem Piotr – pierwszego bez podania konkretnych koligacji rodzinnych oraz drugiego, kasztelana konarskiego sieradzkiego (1589) i brata wojewody sieradzkiego – Stanisława.

Seweryn Uruski potwierdza zaś informacje przedstawione przez Bonieckiego, z dwoma wyjątkami – wśród synów Stanisława Bykowskiego wymienia jezuitę Adriana, nie wspominając nic o Przemysławie, oraz podaje tylko Mariannę z Grudzińskich jako żonę Jana Bykowskiego.

W *Złotej księdze szlachty polskiej* Żychliński zapisał, że Stanisław Bykowski miał dzieci jedynie z Petronelą Małachowską. Wyszczególnia czterech synów: starostę sieradzkiego i wartkiego Jana, chorążego sieradzkiego Aleksandra, Mariana (Marcjana), chorążego gostyńskiego (gostynińskiego) i Przemysława, kasztelana sieradzkiego.

Autor genealogii przekazał inne imię wojewody sieradzkiego oraz przytoczył mniejszą liczbę jego dzieci. Zarówno informacje podane przez Niesieckiego, jak i Bonieckiego potwierdzają, że Stanisław Bykowski miał syna na urzędzie starosty przeddeckiego, ale nie był nim najstarszy syn, tak jak napisał Topolski. Chorążym gostyńskim był Marcjan, wnuk (według Niesieckiego) albo syn (według Bonieckiego, Uruskiego i Żychlińskiego) Stanisława. Starostą zakroczymskim był z kolei Mikołaj Bykowski od 1654 r. Zakładając, że rzeczywiście Topolski spisał genealogię w 1646 r., trzeba uznać, że nie mógł on mieć informacji na temat piastowania urzędu starosty zakroczymskiego przez Mikołaja Bykowskiego. Albo zatem dokument został spisany znacznie później, albo później został uzupełniony. Zwłaszcza zaskakujące jest to, że sam dokument trafił do ksiąg sądowych w 1681 r., czyli 35 lat po jego spisaniu.

Matką Anny Bykowskiej miała być szlachcianka z Walewskich z województwa łęczyckiego. Autor przedstawia bardzo szczątkowe informacje

²⁴ Stanisław Jaksy Bykowski, syn Przemysława Jaksy Bykowskiego i Zofii z Lipskich, starosta przeddecki (1655–1690), starosta kłodawski, wojewoda inowrocławski (1688–1695), poseł na sejmy w latach 1662–1676, zob. *Urzednicy kujawscy...*, s. 116, 154, 220; A. Boniecki, *Herbarz...*, t. 2, s. 277; S. Uruski, *Rodzina. Herbarz...*, t. 2, s. 106.

na temat swojej praprababki – nie podając jej imienia²⁵. Walewscy herbu Kolumna należeli wówczas do średniej szlachty województw łęczyckiego i sieradzkiego. Wśród przedstawicieli tej rodziny opisanych w monografii Walewskich nie pojawia się jednak żadna kobieta potwierdzająca wywód Topolskiego. Jediną Walewską, która weszła do rodziny Bykowskich, była Marianna, jedna z sześciu córek łowczego łęczyckiego Hieronima Walewskiego i Agnieszki z Wężyków. Wyszła ona za mąż za Aleksandra Bykowskiego, chorążego sieradzkiego (1618)²⁶.

Anna Bykowska urodziła poza Wojciechem jeszcze trzech synów: Jakuba, Krzysztofa i Andrzeja. Topolski informuje o tym, że każdy z nich założył rodzinę, jednak nie podaje żadnych szczegółów. Stwierdza tylko, że „z tych trzech braci urodzili się stryjeczni i w różne kraje powynosili się [...], gdzie i po dziś dzień mieszkają i rozrodzili się także”. Dużo więcej uwagi niż stryjom poświęcił swoim braciom stryjecznym.

Rodzina Topolskich znalazła się na ziemi sanockiej za sprawą właśnie Wojciecha Topolskiego, dziada autora wyvodu genealogicznego. Wojciech był żołnierzem, zanim wyjechał „na ruskie kraje”. W czasach Stefana Batorego odbywał swoją służbę pod starostą sądeckim Marcinem Mieleckim. W literaturze występuje jednak Mikołaj Mielecki herbu Gryf, który piastował m.in. urząd kasztelana wojnickiego od 1567 r. i wojewody podolskiego w latach 1569–1585, a także otrzymał liczne starostwa: chmielnickie, grodeckie, dolińskie. Nie pełnił jednak funkcji starosty sądeckiego. Wiadomo, że za panowania Stefana Batorego starostą sądeckim był Stanisław Mężyk z Putniowic, zwany Słaboszem herbu Wieniawa (1567–1584)²⁷. Tu ponownie autor genealogii podaje nieprawidłowe imiona oraz urzędy.

²⁵ Michał Kobierecki, *Walewscy herbu Kolumna w XVII–XVIII. Genealogia. Majetność. Działalność publiczna*, Łódź 2008, nie wspomina nic na temat Walewskiej, żony Bykowskiego i matki Anny, która wyszła za mąż za Topolskiego.

²⁶ Idem, *Genealogia rodu Walewskich herbu Kolumna w XVII–XVIII wieku*, „Folia Historica” 2001, t. 72, s. 108, 110; *Urzednicy województw łęczyckiego i sieradzkiego...*, s. 67; A. Boniecki, *Herbarz...*, t. 2, s. 277.

²⁷ *Stanisław z Putniowic Mężyk*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 20, red. E. Rostworowski, Wrocław 1975, s. 515; *Urzednicy województwa krakowskiego XVI–XVIII wieku. Spisy*, oprac. S. Cynarski, A. Falniowska-Gradowska, red. A. Gąsiorowski, Kórnik 1990, s. 125, 131.

Dziadek autora genealogii był dwukrotnie żonaty. Kiedy skończył służbę wojskową, przeniósł się na tereny województwa ruskiego. Tam też w ziemi przemyskiej – jak informuje autor dokumentu – wziął ślub ze swoją pierwszą żoną Jadwigą Zielonczanką. Topolski wspomina, że Zielonczanka miała dwóch braci, wcześniej zmarłych, Wojciecha i Walentego, a ich matką była niejaka Parznicka. Zielonkowie należeli do lokalnej szlachty województwa ruskiego²⁸. Jak podaje Topolski, gniazdem rodowym rodziny Parznickich była wieś Parznice w powiecie radomskim w województwie sandomierskim²⁹. Wojciech Topolski z Zielonczanką miał tylko jednego syna, Jędrzeja, ojca autora omawianej genealogii. Podobnie jak ojciec Jędrzej, służył w wojsku pod kanclerzem i hetmanem wielkim koronnym Stanisławem Żółkiewskim. Zakończył służbę po kampanii cecorskiej i powrócił wówczas na ziemię sanocką, gdzie ożenił się z Katarzyną Mroczkówną, szlachcianką z województwa sandomierskiego. Topolski wspomina również swoich dziadków ze strony matki: Marcina Mroczka herbu Śreniawa i Agnieszkę z Janowskich. Gniazdem rodowym Mroczków był Pęchowiec w powiecie opoczyńskim. Wątpliwości budzi jednak kwestia przedstawionego herbu przypisanego przez Topolskiego Mroczkom. *Herbarz Niesieckiego* wymienia Mroczków w województwie sandomierskim herbu Śreniawa i herbu Nieczuja. Jednak z Pęchowca pisali się ci pieczętujący się herbem Nieczuja, a nie Śreniawa, tak jak twierdzi autor. Uruski to potwierdza, ale według niego Mroczkowie herbu Śreniawa pochodzili z Małopolski. Być może Sebastian Topolski przekazał niewłaściwy herb, jednak wątpliwe jest, aby pomylił znak herbowy własnej matki. Matką teściowej Jędrzeja Topolskiego była Anna Oziembłowska, a ta z kolei – według Topolskiego – była także babką sędziego ziemskiego sanockiego Jana, Wojciecha i Mikołaja

²⁸ K. Niesiecki, *Herbarz polski*, t. 10, wyd. J. Nepomucen Bobrowicz, Lipsk 1845, s. 167.

²⁹ W opracowaniach nie ma zbyt wielu informacji na temat rodziny Parznickich. W dodatku do herbarza Niesieckiego można znaleźć postać Franciszka Parznickiego, szlachcica z województwa sandomierskiego, który podpisał elekcję króla Jana Kazimierza. Uruski podaje, że legitymowali się herbem Łodzia i pochodzili z województwa sandomierskiego. Wymienia także kilku jej przedstawicieli z XV–XIX w., zob. S. Uruski, *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, t. 13, Warszawa 1916, s. 223; J. Nepomucen Bobrowicz, *Dodatek do Herbarza polskiego ks. Kaspra Niesieckiego*, Lipsk 1844, s. 332.

Leszczyńskich, szlachciców z ziemi sanockiej. Zdaniem Topolskiego jego rodzinę oraz Leszczyńskich łączyło zatem bliskie pokrewieństwo w trzecim stopniu – Jędrzej Topolski, ojciec autora, oraz Leszczyńscy byli kuzynami³⁰.

Zgodnie z genealogią Jędrzej Topolski i Katarzyna Mroczkówna mieli 11 dzieci: 10 synów i jedną córkę. Najstarszym z rodzeństwa był autor omawianego wywodu genealogicznego, Sebastian. Był dwukrotnie żonaty: z Katarzyną, córką Krzysztofa Bystryjowskiego i „sanockiej szlachcianki” Doroty Dedyńskiej, oraz z Zofią, córką Jana Broszka i Agnieszki Leskiej. Owocem pierwszego małżeństwa była piątka dzieci: Stefan i Jacek polegli na wojnie, Jan i Stanisław wybrali życie klasztorne – Jan wstąpił do kamedułów, a Stanisław do bernardynów do klasztoru pw. św. Katarzyny (jednak Topolski nie podał, w jakiej miejscowości, choć zapewne zapis dotyczy klasztoru bernardynów w Radomiu)³¹, oraz Konstancja Franciszka, która wyszła za mąż za Szymona Józefa Śląskiego, skarbnika ziemskiego i regenta grodzkiego sanockiego³². Sebastian Topolski wziął ślub ze swoją drugą żoną, Zofią z Broszków, w Żyznowie Górnym w powiecie pilzneńskim w województwie sandomierskim. Zgodnie z wywodem genealogicznym matką teścia autora genealogii była szlachcianka z Sobańskich. Topolski z Zofią Broszkówną miał tylko dwójkę dzieci: Jerzego, który służył w wojsku, oraz małą Agnieszkę. Fragment, w którym Sebastian Topolski przedstawił samego siebie i swoich najbliższych, został napisany jednocześnie w pierwszej i w trzeciej osobie: „Sobestian starszy wnuk ożenił się [...] z [...] Bystryjowską Katarzyną [...]. Z tą Bystryjowską spłodziłem córkę jedne [...] synów kilka [...]. Po śmierci pierwszej żony Bystryjowskiej tenże Sobestian ożenił się z drugą żoną [...], a żonę moją Broszkównę zrodziła Agnieszka Leska”.

³⁰ S. Uruski, *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, t. 11, Warszawa 1914, s. 323; K. Niesiecki, *Herbarz...*, t. 6, s. 56, 489.

³¹ Klasztor bernardynów w Radomiu został ufundowany przez króla Kazimierza Jagiellończyka w 1468 r., zob. J. Luboński, *Monografia historyczna miasta Radomia*, Radom 1907, s. 100–121.

³² CPAHL, fond 15, opis 1, sprawa 79 (księga grodzka sanocka seria inskrypcje z lat 1688–1698).

Młodszy brat Sebastiana i drugi w kolejności syn Jędrzeja i Katarzyny, Szczęsny³³, ożenił się z Anną, córką Marcina Konopackiego. Mieli czterech synów: Krzysztofa, Jana, Macieja oraz Karola. Jedyną rzeczą, jaką autor napisał na temat swoich bratanków, było to, że część z nich zmarła, a część założyła rodziny. Wśród pozostałych braci autora genealogii byli: Stanisław, Franciszek, Jan, Seweryn, Stefan, Paweł, Wojciech i najmłodszy Aleksander. O swoich braciach Sebastian napisał tyle samo co o bratankach, podając tylko ich imiona. Więcej na temat jednego z braci autora genealogii, Stanisława, można dowiedzieć się z jego testamentu. Stanisław Topolski był żołnierzem, a służąc w kwarcianej chorągwi kozackiej pod wojewodą sandomierskim Władysławem Gonzagą Myszkowskim, został poważnie, dwukrotnie postrzelony w trakcie podjazdu pod Opoczmem³⁴.

Po śmierci pierwszej żony dziad autora, Wojciech Topolski, ożenił się ponownie. Na terenie ziemi lwowskiej wziął za żonę Katarzynę Swoszowską, siostrę podkomorzego lwowskiego Jana Swoszowskiego herbu Abdank³⁵. Topolski zaznacza, że podkomorzy lwowski piastował swój urząd za panowania króla Zygmunta III Wazy, jeszcze przed jakimś Trzebińskim, a ten jako podkomorzy lwowski został wysłany z poselstwem do Turcji, a gdy stracił żonę, porzucił życie świeckie na rzecz duchownego – został nawet biskupem przemyskim³⁶. Owocem małżeństwa Wojciecha Topolskie-

³³ Testament Szczęsnego Topolskiego z 23 lipca 1674 r. (CPAHL, fond 15, opis 1, sprawa 188 [księga grodzka sanocka seria relacje z 1676 r.], s. 252–253) – zgodnie z nim Szczęsny Topolski, poza czwórką synów, miał jeszcze cztery córki: Marcjanę, Jadwigę, Urszulę i nieznaną z imienia. Być może kiedy jego starszy brat Sebastian spisywał rodzinną genealogię, jego bratanic jeszcze nie było na świecie.

³⁴ Testament Stanisława Topolskiego z 14 września 1655 r. (CPAHL, fond 15, opis 1, sprawa 171 [księga grodzka sanocka seria relacje z 1659 r.], s. 53–550).

³⁵ Jan Swoszowski (zm. 1615), pisarz grodzki lwowski (1584–1585), pisarz ziemski lwowski (1588–1612), podkomorzy lwowski (1612–1615). Był założycielem miasteczka Janowa. Był dwukrotnie żonaty: z Małgorzatą z Konar i z Elżbietą z Rzeczycy. Jego nagrobek znajduje się we lwowskim klasztorze dominikanów, zob. K. Niesiecki, *Herbarz polski*, t. 8, wyd. J. Nepomucen Bobrowicz, Lipsk 1841, s. 588–589; W. Łoziński, op. cit., s. 77–78; *Urzednicy województwa ruskiego...*, s. 126, 133, 394.

³⁶ Aleksander Trzebiński herbu Jastrzębiec (zm. 1644), pisarz ziemski lwowski (1614–1622), podkomorzy lwowski (1622–1636), dyplomata Rzeczypospolitej na terenie imperium osmańskiego (1633/1634), referendarz wielki koronny (od 1640). Jego żoną

go ze Swoszowską była trójka synów i córka: Jan, Szczęsny, Mikołaj oraz Zofia. Najstarszy Jan miał przydomek Szafraniec. Topolski informuje, że służył w wojsku pod starostą winnickim Adamem Kalinowskim³⁷, którego żoną była szlachcianka z rodziny Strusiów. Pełnił służbę także pod wojewodą czernihowskim i hetmanem polskim koronnym Marcinem Kalinowskim, który zginął w czasie powstania kozackiego w bitwie pod Batohem (1–2 czerwca 1652 r.), według Topolskiego, „w którym roku historie polskie o tym świadczą” – Topolski nie pisze jednak, jakie „historie polskie” ma dokładnie na myśli. Podobnie jak w przypadku informacji na temat Mikołaja Bykowskiego, starosty zakroczymskiego od 1654 r., tak i w tym miejscu Sebastian Topolski nie mógł wiedzieć o śmierci Kalinowskiego pod Batohem w 1652 r., jeśli założy się, że jego genealogia powstała w 1646 r. Możliwe zatem, że rodzinną genealogię spisał dużo później lub ją w późniejszym czasie uzupełnił. Jan Szafraniec był żonaty ze szlachcianką z rodziny Garnyszów, z którą wziął ślub pod Humaniami w województwie braclawskim. Jak podaje autor genealogii, Szafraniec miał na tym terenie swoje dobra ziemskie – na wsiach Babania Stara i Nowa³⁸ miał ulokowaną sumę ok. 200 004 złotych, zgodnie z kontraktami i zapisami w księgach grodz-

była Zofia Ożdżanka, łowczanka lwowska, z którą miał dwóch synów: Piotra i Marcina. Po śmierci swojej żony i dzieci został duchownym. Był opatem komendatoryjnym jędrzejowskim. Zmarł jako biskup przemyski, zob. K. Niesiecki, *Herbarz polski*, t. 9, wyd. J. Nepomucen Bobrowicz, Lipsk 1842, s. 135; *Urzędnicy województwa ruskiego...*, s. 126, 133, 399; L. Podhorodecki, *Stanisław Koniecpolski ok. 1592–1646*, Warszawa 1978, s. 302; *Rocznik Służby Zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej według stanu na 1 kwietnia 1938*, Warszawa 1938, s. 140 (błędnie określony jako podczaszy czerski); *Urzędnicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku. Spisy*, oprac. K. Chłapowski, Kórnik 1992, s. 137.

³⁷ Adam Kalinowski (zm. 1638), syn Waleńtego Aleksandra Kalinowskiego, starosta generalnego podolskiego, i kasztelanki halickiej Elżbiety z Komorowa Strusiówny, rotmistrz królewski, starosta braclawski i winnicki (1622), lubecki i łojowski (1635). Brał udział niemal we wszystkich wojnach prowadzonych w XVII w.: walczył z Kozakami, Szwedami, Tatarami oraz Turkami. Zmarł w wieku 36 lat. Pochowano go w Nesterwarze (obecnie Tulczyn), zob. A. Boniecki, *Herbarz polski*, t. 9: *Jelowscy–Kęstowiczowie*, Warszawa 1906, s. 152; K. Niesiecki, *Herbarz polski*, t. 5, wyd. J. Nepomucen Bobrowicz, Lipsk 1840, s. 12; Z. Spieralski, *Adam z Husiatyna Kalinowski h. Kalinowa*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 11, red. Z. Alberowa, E. Rostworowski, Wrocław 1964–1965, s. 452–453.

³⁸ Może chodzić o wieś Babanka lub Babany – obie znajdują się niedaleko Humania w województwie braclawskim, zob. *Atlas Fontium*, mapa: *Religie i wyznania w Koronie w II*

kich winnickich. Zaskakuje w tym miejscu precyzja, z jaką autor genealogii podał sumę lokowaną na majątku.

Garnyszówna urodziła Szafrącowi Topolskiemu trójkę dzieci: karmelitę obutego³⁹ Michała i dwie córki – jednak Sebastian Topolski nie wymienia ich z imion. Wspomina, że jedna z nich wyszła za mąż za Stanisława Kruszelnickiego, a druga zginęła z rąk Kozaków.

Drugi z synów Wojciecha Topolskiego i Katarzyny Swoszowskiej, Szcześnie, służył w wojsku pod „oboźnym koronnym z Żółkiewskim z synem hetmańskim starostą hrubieszowskim”. Najprawdopodobniej Topolski pomylił tutaj dwie osoby: Jana Żółkiewskiego, syna hetmana wielkiego koronnego Stanisława Żółkiewskiego i Reginy Herburtówny, starostę hrubieszowskiego i jaworskiego. Jednak ten nie piastował urzędu oboźnego koronnego. Jeśli wziąć przedstawione nazwisko za wyznacznik, to wspomnianym oboźnym koronnym był Adam Żółkiewski, syn podkomorzego lwowskiego Mikołaja (brata hetmana Stanisława Żółkiewskiego)⁴⁰. Po zakończeniu służby wojskowej – według genealogii – Szcześnie wstąpił do stanu duchownego, został karmelitą bosym przy krakowskim kościele pw. św. Michała. Ostatni z braci, Mikołaj, uczęszczał do szkół we Lwowie, gdzie zmarł w młodym wieku. Jedyna córka Wojciecha i Katarzyny, jak informuje autor genealogii, podobnie jak jej brat Szcześnie, wstąpiła do klasztoru. Została karmelitanką i przebywała w klasztorze karmelitów bosych w Wiśniczu, na utrzymaniu wojewodziny krakowskiej Lubomirskiej⁴¹, gdzie

połowie XVIII wieku, zob. <http://www.atlasfontium.pl/index.php?search=Babanka>; <http://www.atlasfontium.pl/index.php?search=Babany>.

³⁹ Mowa o karmelitach trzewickowych. Pod koniec XVI w., w wyniku reformy przeprowadzonej przez św. Jana od Krzyża, doszło do rozłamu w zakonie karmelitów. Karmelitów zreformowanych nazywano bosymi. Ich habit nieco odróżniał się od używanego do tego momentu przez karmelitów. Z czasem karmelici bosci stali się osobnym zakonem. Równocześnie działali także karmelici popularnie nazywani trzewickowymi. Zob. B. Łoziński, *Leksykon zakonów w Polsce. Informator o życiu konsekrowanym*, Warszawa 1998, s. 68–71.

⁴⁰ J. Ternes, *Przyczynki do genealogii Żółkiewskich w XVI w.*, „Rocznik Lubelskiego Towarzystwa Genealogicznego” 2012, t. 4, s. 93; K. Niesiecki, *Herbarz...*, t. 10, s. 183–184.

⁴¹ Zofia z Ostrogskich (1595–1622), wojewodzianka wołyńska, w 1613 r. wyszła za mąż za Stanisława Lubomirskiego, hrabiego na Wiśniczu, syna Sebastiana Lubomirskiego i Anny z Branickich, starostę sądeckiego, spiskiego, dobczyckiego, sandomierskiego,

„swój kończy żywot”. Topolski nie informuje jednak, co konkretnie zdarzyło się z Zofią Topolską – być może była poważnie chora.

Sebastian Topolski poświęca niewiele uwagi swoim stryjom, braciom jego dziada Wojciecha Topolskiego: Jakubowi, Krzysztofowi i Andrzejowi. Informuje jedynie, że założyli oni swoje rodziny, jednak nie wymienia ani imion, ani nazwisk swoich stryjenek. Przedstawia tylko braci stryjecznych, których znał osobiście, ale nie pokazuje żadnych rodzinnych koligacji – nie wiadomo, czyimi byli synami. Jako pierwszego autor wywodu genealogicznego przywołuje Stanisława Topolskiego, który był żonaty ze szlachcianką z rodziny Pisarskich. Miał z nią dwójkę dzieci: syna Jakuba, który ożenił się ze szlachcianką o nazwisku Boniuszko, mieszkającą koło Bieczu, oraz córkę Katarzynę. Wspomniany Stanisław miał dwóch braci: Hieronima i Jakuba. Hieronim Topolski miał zakończyć swój żywot dramatycznie – został zamordowany na sejmiku w Sanoku z ręki szlachcica nazwiskiem Śmiałkowski. Miał syna Waleriana, jednak Sebastian Topolski nie wiedział, kto był jego matką. Walerian, w przeciwieństwie do swojego ojca, krwawo zapisał się na kartach rodzinnej historii. Jak informuje autor genealogii, zamordował swoich dwóch towarzyszy z wojska: Gruszeckiego spod tej samej chorągwi oraz Pałuskiego gdzieś w Stambule. Trafił do więzienia na kilka lat, z którego ostatecznie wyszedł, a jego dalsze losy nie były znane autorowi. Ostatni z braci, Jakub, także był wojskowym. Służył w wojsku ze starostą winnickim Adamem Kalinowskim. Po wyjściu z wojska wziął ślub pod wsią Budzanów w województwie podolskim⁴², jednak autor nie wspominał, kim była jego żona, czy miał dzieci i jak dalej potoczyło się jego życie. Wśród swojego kuzynostwa Sebastian Topolski wymienia także rodzeństwo Marcjana i Annę Topolskich oraz Krzysztofa Topolskiego. Zgodnie z genealogią Marcjan mieszkał gdzieś w województwie rawskim, a jego majątek wynosił aż 200 000 złotych. Wziął sobie za żonę szlachciankę z rodziny Plichtów. Małżeństwo było bezpotomne. Jego siostra Anna

białocerkiewskiego, lełowskiego, zatorskiego, podczaszego koronnego, wojewodę ruskiego, wojewodę krakowskiego (od 1638 r.), zob. A. Boniecki, *Herbarz polski*, t. 15: *Liwscy–Łopuscy*, Warszawa 1912, s. 61–62; *Urzędnicy województwa krakowskiego...*, s. 108.

⁴² *Atlas Fontium*, mapa: *Religie i wyznania w Koronie w II połowie XVIII wieku* – wieś Budzanów znajdowała się na terenie województwa ruskiego, zob. <http://www.atlasfontium.pl/index.php?search=Budzanów>.

była dwukrotnie zamężna: *primo voto* Staniszevska, *secundo voto* Rykaczewska. Razem z pierwszym mężem Anna mieszła we wsi Roszosza Wielka w ziemi czerskiej w województwie mazowieckim⁴³, mieli tylko jedną córkę. W wywodzie genealogicznym brakuje jednak informacji na temat jej drugiego małżeństwa – Topolski pisze tylko o nazwisku drugiego męża. Wspomniany Krzysztof Topolski mieszkał z kolei we wsi Piastów „pod jedlińskim miasteczkiem”⁴⁴. Jego żoną była szlachcianka z rodziny Karśnickich, z którą miał czterech synów: Wojciecha, Stefana, Jana i Marcina. Według Topolskiego wszyscy czterej odbywali służbę w wojsku pod kasztelanem łączyckim Zapolskim, ale wiadomo, że żaden z Zapolskich nie piastował urzędu kasztelana łączyckiego (Zygmunt Zapolski sprawował urząd kasztelana wieluńskiego w latach 1641–1655)⁴⁵. Być może Topolski miał na myśli jednego z kasztelanów wieluńskich, a nie łączyckich: Jana, Stanisława, Władysława, Michała lub Kazimierza Aleksandra. Zgodnie z dokumentem synowie kuzyna autora genealogii, Krzysztofa, usatkowali się, zakładając swoje rodziny, ale autor nie miał na ten temat więcej informacji.

Na samym końcu rodzinnego wyvodu genealogicznego Sebastian Topolski zwraca się do młodszych członków rodziny z prośbą, aby w przyszłości nie zaniedbywali swojej przeszłości, pisząc: „niech także dyspozycję notują”.

Mimo że prawdopodobnie spisana przez Sebastiana Topolskiego rodzinna genealogia była odpowiedzią na naganę szlachecką, jej autor jest dumny z własnej rodziny i ma rozległą wiedzę na jej temat. Wydają się także zorientowany w pracach genealogicznych. Topolski przedstawia niemal wszystkich swoich krewnych z ostatnich kilku pokoleń. Nie tworzy

⁴³ A. Pawiński, *Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*, t. 5: *Mazowsze*, Warszawa 1895, s. 216.

⁴⁴ Prawdopodobnie wieś Piastów i miasteczko Jedlińsko w powiecie radomskim w województwie sandomierskim, zob. *Piastów i Jedlińsko*, w: *Atlas Fontium*, mapa: *Ziemie polskie Korony w XVI wieku*, zob. <http://www.atlasfontium.pl/index.php?search=Piastów>; <http://www.atlasfontium.pl/index.php?search=Jedlińsko>.

⁴⁵ *Urzednicy województw łączyckiego i sieradzkiego...*, s. 308; K. Niesiecki, *Herbarz...*, t. 10, s. 76–77.

rodzinnej legendy⁴⁶. Skupia się przede wszystkim na rodzinnych koligacjach, niejednokrotnie podaje krótkie charakterystyki poszczególnych krewnych, m.in. wymieniając piastowane przez nich urzędy czy też dodając historie istotne z punktu widzenia całej rodziny.

Topolski jest dumny z tego, że Nieśmiercy, z których wywodziła się jego rodzina, dziedziczyli w Nieśmierzu już w XIV w. za panowania Kazimierza Wielkiego, a jeden z jego przodków piastował urząd kasztelana kaliskiego w czasach Stefana Batorego. Na potwierdzenie swoich słów powołuje się na współczesne mu prace genealogiczno-heraldyczne. Bardzo istotne jest dla autora genealogii to, że jego prababka była siostrą wojewody sieradzkiego, a druga żona jego dziada siostrą podkomorzego ziemi lwowskiej. Topolski korzysta z przekazu ustnego, odwołuje się do wiedzy książkowej, ale przede wszystkim prezentuje własną wiedzę – dzięki temu omówiony dokument staje się wyjątkowy. Koncentruje się przede wszystkim na swoich przodkach – przedstawicieli swojego pokolenia przedstawia bardzo lakonicznie lub przytacza ich tylko z imienia, czego przykładem jest fragment dotyczący jego braci. Niejednokrotnie popełnia błędy – myli imiona i piastowane urzędy lub też podaje mniejszą liczbę potomków. Bardzo często nie wymienia kobiecych imion. Przedstawia zarówno osoby godne podziwu, jak i takie, którymi nie warto się chwalić (jak w przypadku syna kuzyna, który dopuścił się dwóch morderstw).

Zgodnie z informacją na początku dokumentu Sebastian Topolski spisał go w 1646 r. Jednak warto jeszcze raz podkreślić, że autor genealogii sporządzonej w 1646 r. nie mógł wiedzieć, że Mikołaj Bykowski był

⁴⁶ W genealogii rodziny Śmigielskich z 1699 r. zdecydowanie widać, że autor na samym początku buduje rodzinną legendę – podawane przez niego informacje pochodzą z tradycji przekazu ustnego. Według autora Śmigielscy „jeszcze za pogan z dawnych Sarmatów, którzy z Lechem te wprzód wielgopolskie kraje osiedli byli [...]. Musieli ci być principes senatus, których przodkowie z Lechem do krajów tych przybyli”, a podane przez niego informacje uważa za potwierdzone („Dostyc starożytności siedemset lat potwierdzon(e)y”). Jego wywód genealogiczny przedstawia historię rodziny z okresu wczesnego średniowiecza aż do czasów jemu współczesnych. Warto zaznaczyć, że ten wpis w księgach został opatrzonej notatką o tym, że ta genealogia jest całkowicie fałszywa („hac genealogia [...] totaliter falsa”), zob. Archiwum Państwowe w Poznaniu, Kościan Gr. 130 (księga grodzka kościańska seria relacje z lat 1698–1699), k. 151–153.

starostą zakroczymskim w 1654 r. ani że Adam Kalinowski zginął pod Batohem w 1652 r. W związku z tym można podejrzewać, że albo dokument powstał później, albo był uzupełniany, co jest prawdopodobne, ponieważ wpis trafił do ksiąg grodzkich 35 lat po jego rzekomym powstaniu.

Aneks

Niewistka 1646 r.

Sebastian Topolski, *Genealogia Topolskich h. Nałęcz*

Źródło: Centralne Państwowe Archiwum Historyczne we Lwowie, fond 15, opis 2, sprawa 4 (fascykuł z księgi grodzkiej sanockiej seria relacje z 1681 r.), s. 461–466. Pisownia i interpunkcja zostały zmodernizowane zgodnie z *Instrukcją wydawniczą dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku* Kazimierza Lepszego (Wrocław 1953).

*Soli Deo laus honor et gloria Beatissimae[ue] Deiparae semper Virgini Mariae perpetuus jubilus*⁴⁷

Ja niżej na podpisie mianowany zostawuję tę dyspozycją ubogiego domku naszego od ojca mego ś[więtej] pamięci Andrzeja Topolskiego prawdziwie *in scriptis* wziętą z rąk w Niewistce Anno D[omi]ni 1646, kiedy Niewistkę i Obarzym trzymał od niebos[z]czyka P[ana] Mikołaja Pągowskiego na ten czas dziedzica tych majątności, którą dla pamięci P[anów] braci moim młodszym tak rodzonym jako i stryjecznym i od stryjecznych stryjecznym spółdzonym, aby wiedzieli gdzie gniazdo nasze leży i skąd przodków naszych *originem* mamy. Nie czynię to dla wyniosłości domu ani pompy świata tego, ale dla zatamowania zawziętości ludzkiej i potępienia ostrych, uszczypliwych języków, które się zwykły targać na honor bliźnich swoich etc.

⁴⁷ Tłumaczenie: „Jedynemu Bogu cześć i chwała i Bogurodzicy Maryi zawsze Dziewicy śpiew radosny”.

Naprzód gniazdo nasze leży w łęczyckim województwie w powiecie tymże łęczyckim i w średzkiej (?) ziemi: stamtąd przodek nasz wyszedł jeszcze za Wielkiego Kazimierza syna Łokietkowego *ab anno* 1334 z Nieśmierza, bośmy my właśnie z przodków naszych naddziadów pradziadów i dziadów Nieśmierscy z tych Nieśmierskich był jeden *sub imperio Stephani Batorei* kasztelanem kaliskiem jako o tym świadczą historie polskie Bielskiego, Paprockiego i kromerowe.

Dzielnica domu naszego jest Nieśmierskich na troje według działów braci rodzonych idzie: którym się dostał Nieśmierz zowią się po dziś dzień po wsi Nieśmierskiemi w kaliskim województwie, którym się dostał Królewski Most w sieradzkiej ziemi zowią się Królewskimi, którym się dostała Topola w łęczyckim powiecie zowią się Topolskiemi.

Stąd pierwszy Wojciech Topolski, dziad mój, łęczyczanin herbu Nałęcz zrodzony z Anny Bykowskiej, sieradzanki, rodzonej siostry wojewody sieradzkiego Kazimierza Bykowskiego, z którego teraz idą synowie, jeden starosta przedecki starszy syn, drugi chorąży gostyński, trzeci starosta zakroczymski. Te Bykowską zrodziła Walewska, łęczyczanka. Tego Wojciecha Topolskiego dziada mego metryka w Piątku albo Średzie. Tenże Wojciech Topolski dziad mój miał braci trzech rodzonych z tejże Bykowskiej, Jakuba, Krzysztofa i Andrzeja, z tych trzech braci urodzili się stryjeczni i w różne kraje powynosili się jako do województwa sieradzkiego, kaliskiego, gdzie i po dziś dzień mieszkają i rozrodzili się także. Tenże dziad mój Wojciech Topolski, służąc jeszcze za Stefana Batorego króla polskiego, z Marcinem Mieleckim starostą sądeckim wyniósł się na ruskie kraje z wojska wyjachawszy, ożenił się w przemyskiej ziemi z pierwszą żoną Jadwigą Zielonczanką, rodzoną siostrą nieboszczyka Wojciecha i Walentego Zielonków, których urodziła Parznicka, sendomirzanka, Parznickich dom starożytny w sendomirskim województwie, w radomskiej ziemi mają gniazdo swoje. Z tą Zielonczanką tenże dziad mój Wojciech Topolski spółdził ojca mega Andrzeja Topolskiego, tylko jednego syna. Tenże Wojciech Topolski, dziad mój, po śmierci baby mojej Zielonczanki, ożenił się znowu, we lwowskiej ziemi pojął Katarzynę Swoszowską, podkomorzego lwowskiego siostrę rodzoną, który za Zygmunta Trzeciego był podkomorzym lwowskim jeszcze przed Trzebińskim, który po nim był podkomorzym lwowskim i chodził do Turek posłem wielkim. Jak mu żona zmarła został księdzem i po tym był biskupem

przemyskim. Tenże dziad mój Wojciech Topolski z tą Swoszewską spłodził synów trzech Jana, S[z]częsnego i Mikołaja, czwartą córkę Zofię.

Tegoż dziada mego Wojciecha Topolskiego starszy syn Jędrzej Topolski, z Zielonczanki zrodzonej ojciec mój, ożenił się w sanockiej ziemi po cecorskiej wyjachawszy z wojska służył na ten czas z Żółkiewskim hetmanem wielkim i kanclerzem koronnym pojął Katarzynę Mroczkównę z Pęchowca, sandomirzanekę, Marcina Mroczka córkę herbu Śreniawa, których gniazdo Pęchowiec w opoczyńskim powiecie leży, zrodziła ją Agnieszka Janowska, te Janowską zrodziła Anna Oziembłowska, baba Pana sędziego sanockiego Jana Leszczyńskiego, Mikołaja i Wojciecha Leszczyńskich, z którymi mamy *iura sanguinis* w trzecim gradusie z tych domów.

Secundi voti synowie tegoż Wojciecha Topolskiego dziada mego z Swoszewskiej spłodzeni *ut supra* Jan pierwszy starszy, którego Szafrąncem zwano, służył długo w wojsku z Kalinowskiemi Adamem starostą winnickim co miał Strusiównę za sobą po tym z Marcinem wojewodą czernihowskim, hetmanem polnym koronnym, który zginął w kozacką wojnę na Batohu, w którym roku historie polskie o tym świadczą. Tenże Pan Jan Szafraniec ożenił się tamże w Ukrainie pod Humanem pojął Garnyszównę, s[z]lachciankę rodowitą i tam miał dobra swoje i pewne sumy na Babani Starej i Nowej plus minus jako o tem kontenta kontraktów i zapisów grodzkich winnickich opiewają złot[y]ch 200 004.

Drugi syn S[z]częsny, ten został karmelitą bosym u Ś[więtego] Michała w Krakowie z wojska wyjachawszy służył z obożnym koronnym z Żółkiewskim z synem hetmańskim starostą hrubieszowskim.

Trzeci syn z teje Swoszewskiej Mikołaj imieniem w szkołach we Lwowie młodo zmarł.

Czwarta córka Zofia, z teje Swoszewskiej, mniszka karmelitanka, która jes[z]cze dotąd na Wisznicy w klasztorze ojców karmelitanów bosych swój kończy żywot i zostaje *in vivis* na prowizyj Jejmcj Pani wojewodziny krakowskiej terażniejszej Lubomirskiej.

O tegoż Wojciechowego starszego syna Jędrzeja Topolskiego, który Mroczkównę miał za sobą. Potomkowie: Sobestian starszy jeden, drugi S[z]częsny, trzeci Stanisław, czwarty Franciszek, piąty Jan, szósty Seweryn, siódmy Stefan, ósmy Paweł, dziewiąty Wojciech, dziesiąty Aleksander najmłodszy, córka jedna Maryna za Panem Janickim.

Od drugiego syna Jana Szafrąca, którego tak nazywano z drugiej żony Swoszewskiej zrodzonego, który miał za sobą Garnyszównę. Potomkowie syn Michał jednak i dwie córce: u tegoż Pana Jana Szafrąca syn Michał zakonnikiem został karmelitą obutym u Ś[więtej] Anny w Głębokim i tam powietrzem umarł. Córka jedna poszła była za Stanisława Kruszelnickiego, brata rodzzonego chorążego czarniehowskiego Głucha, który rotmistrem był, trzeci brat Jan Kulka Kruszelnicki. Ta Kruszelnicka *steriliter* zesła przed kozaczyzną. Posagu wzięła dwanaście tysięcy, który trzeba żeby się nazad wrócił. Druga córka w kozaczyzną, w ręce nieprzyjacielskie się dostała i przepadła. Tu już zeszło potomstwo Pana Jana Topolskiego Szafrąca z Katarzynie Swoszewskiej spółdzone.

Tu już *incipit* mojej pamięci dyspozycja i linia wnuków tego Wojciecha Topolskiego, dziada mego, zaczyna się od Jędrzeja Topolskiego jako starszego syna i ojca mego. Sobestian starszy wnuk ożenił się w sanockiej ziemi z pierwszą żoną Bystryjowską Katarzyną, z córką Krzysztofa Bystryjowskiego, zrodziła ją Dorota Dedyńska, tuteczna sanoczanka rodowita. Z tą Bystryjowską spółdziłem córkę jedną Konstancją, która za Panem Szymonem Śląskim regentem grodzkim sanockim zostaje, synów kilka było Stefan i Jacek na wojnie poginęli, dwóch Jan kamedulem, Stanisław bernardynem u Ś[więtej] Katarzyny został. Po śmierci pierwszej żony Bystryjowskiej tenże Sobestian ożenił się z drugą żoną, z Zofią Bros[z]kówną w Żywnowie Górnym w sandomirskim województwie w powiecie pilznińskim, z córką Jana Broszka, którego zrodziła Sobańska, a żonę moją Broszkównę zrodziła Agnieszka Leska. Z tąż Broszkówną spółdził syna Jerzego, który służy teraz w wojsku i córkę Agnieszkę najmłodszą, która jeszcze *minorennis* panną.

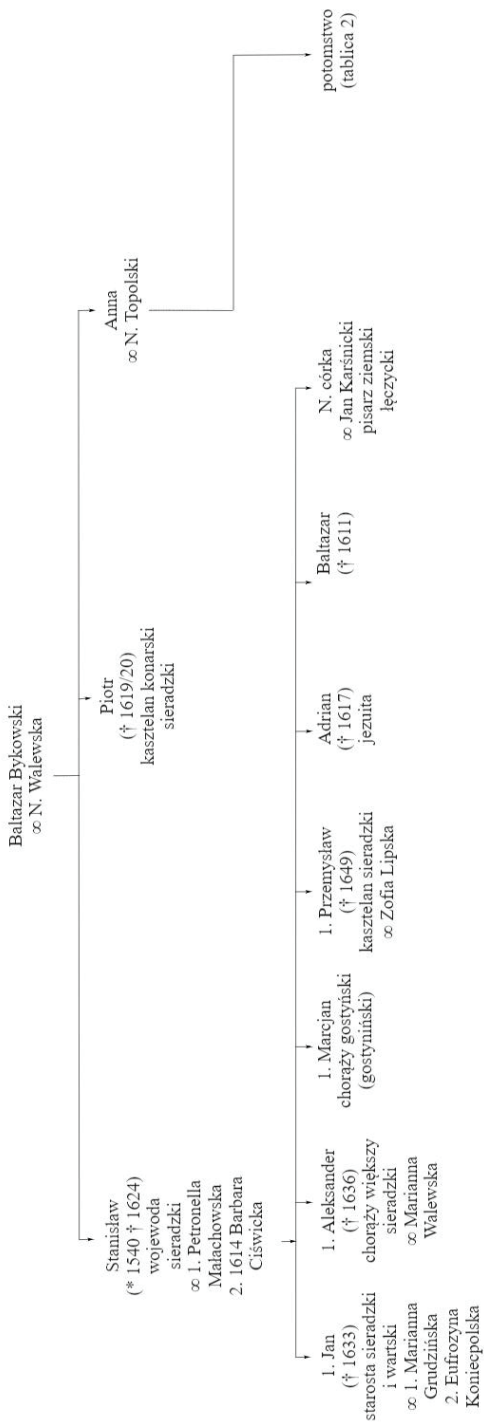
Drugi wnuk S[z]częsny Topolski z Jędrzeja straszego syna tegoż Wojciecha miał za sobą Konopacką na imię Annę, córkę Marcina Konopackiego, spółdził z nią synów Krzysztofa, Jana, Macieja, Karola. Ci się jedni pożenili, drudzy też pomarli. Z drugich wnuków nic nie było, bo na wojnach poginęli, drudzy też pomarli.

Z braciej tegoż Wojciecha, dziada naszego, to jest z Jakuba, Krzysztofa i Andrzeja rozrodzili się nasi bracia stryjeczni po tych trzech województwach łęczyckim, sieradzkim i kaliskim a wszyscy są jednego domu, jakom znał Pana Stanisława jednego, który miał za sobą Pisarską, z którą spółdził

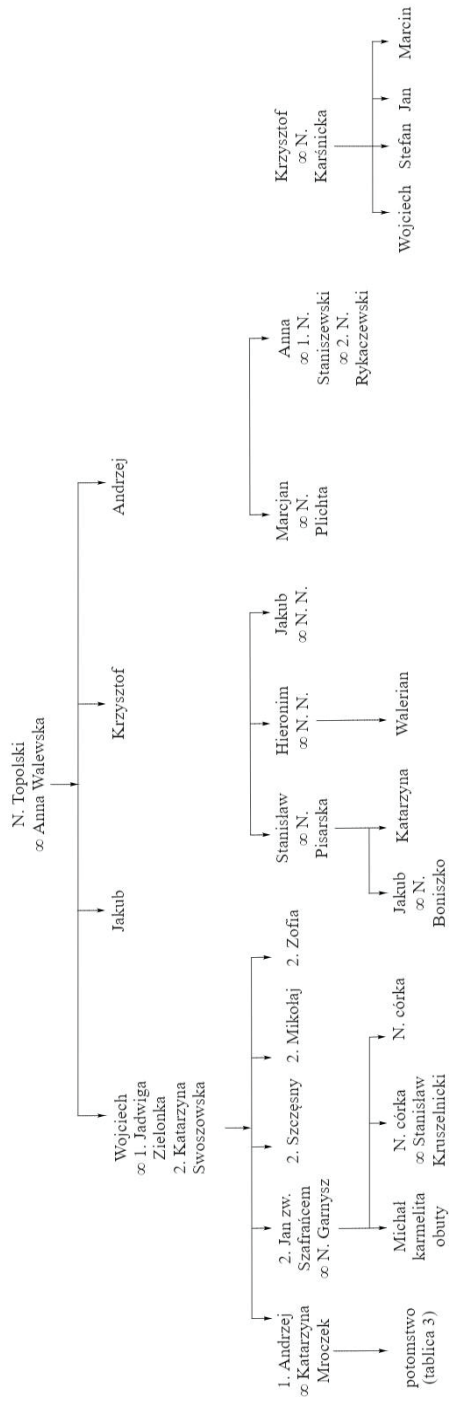
Jakuba syna. Ten się ożenił pojął Boniuszkównę pod Bieczem szlachciankę rodowitą. Tenże Stanisław Topolski spłodził drugą córkę Katarzynę z tejże Pisarskiej rodzoną siostrę Pana Jakuba. Drugiego rodzonego tegoż Pana Stanisława znałem Hieronima spłodził syna Waleriana nie wiem z kogo. Tegoż Pana Hieronima zabił w Sanoku niejaki Śmiłowski na sejmiku. Ten Walerian, syn Hieronimów, służył w wojsku długo, zabił towarzysza spod królewskiej chorągwi niejakiego Pana Gruszeckiego, drugiego także towarzysza zabił Pana Pałuskiego w Stambule teraz niedawno wyszedł i żyje, po tym dostał się do więzienia kilka lat siedział, po tym z wojska nie wiem gdzie się podział. Trzeci brat rodzony tegoż Stanisława i Hieronima Pan Jakub służył w wojsku z Kalinowskim Adamem, starostą winnickim, czas nie mały. Wyjachawszy z wojska ożenił się był pod Budzanowem na Podolu, tam nie wiem jako żywot swój skończył, kogo miał za sobą i jeżeli miał potomstwo.

Item tychże braciej stryjeczny rodzony Pan Marcjan miał za sobą Plichciankę, dzieci nie miał, a substancją miał na dwakroć sto tysięcy, mieszkał w rawskim województwie. *Item* siostra tegoż pana Marcjana, Anna była za Panem Staniszewskim, pod Warką mieszkali w Roszoszy Wielkiej, miała córkę jednę z Panem Staniszewskim. Po śmierci Pana Staniszewskiego poszła była za Pana Rykaczewskiego żołnierza, też Pani Staniszevska.

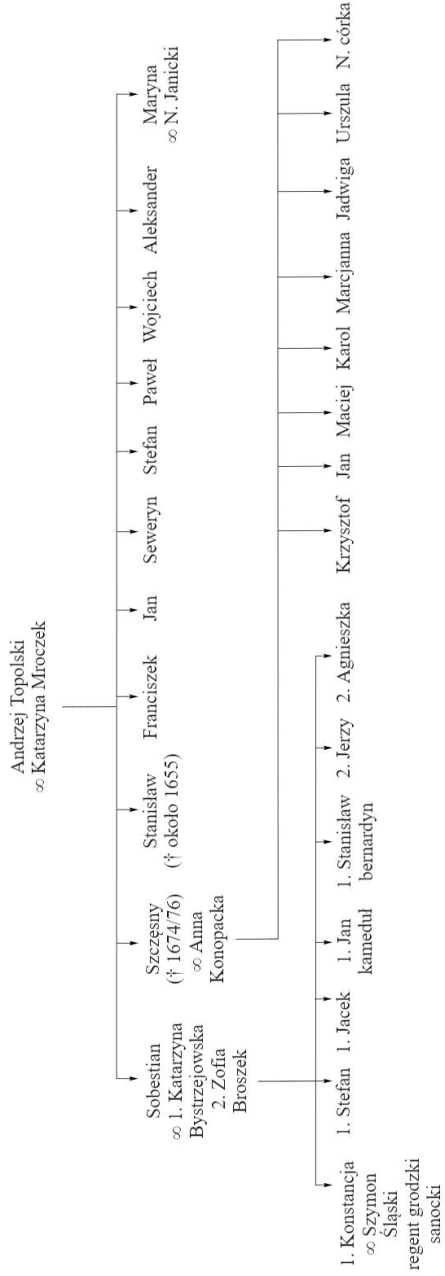
Item z tychże stryjecznych znałem Pana Krzysztofa Topolskiego, mieszkał pod jedlińskim miasteczkiem w Piastowie, miał za sobą Karśnicką i synów miał kilku grzecznych z tą Karśnicką, służyli w wojsku z Panem Zapolskim, kasztelanicem łączyckim, jeden Wojciech, drugi Stefan, trzeci Jan, czwarty Marcin i z tych już się młodzi rozrodzili, o których nie wiem i żadnego z nich nie znam. Na tym stanęło po mnie młodzi niech także dyspozycję notują. Sobestian z Nieśmierza Topolski [...].

Tablica 1. Bykowscy herbu Gryf

Tablica 2. Topolscy herbu Natęcz (brak informacji o rodzicach kuzynostwa Sebastiana Topolskiego)

Tablica 3. Topolscy herbu Natęcz

